

Motion till riksdagen 2017/18:356

av **Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD)**

med anledning av prop. 2016/17:222 Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	1
Motivering	1
Tydligare krav på att myndigheter och dess företrädare ska vara öppna mot medier	2
Ofredande och olaga integritetsintrång ska även omfatta grundlagsskyddade medier	2
Lättare att ställa medier till svars och få upprättelse	3
Även begränsad spridning ska vara straffbart	5

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ofredande och olaga integritetsintrång även ska omfatta grundlagsskyddade medier och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även begränsad spridning ska vara straffbart och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverigedemokraterna delar regeringens och utredningens bedömning i fråga om att skyddet för den personliga integriteten måste stärkas. Den lagstiftning som finns i dag för att skydda människors privata sfär är långt ifrån tillfredsställande. Samtidigt är yttrandefriheten helt central för Sverigedemokraterna, och vår mening är att försiktighetsprincipen ska råda då lagstiftning som i praktiken inskränker

yttrandefriheten stiftas. Yttrandefriheten har dock gränser, och har så alltid haft. Det gäller exempelvis förbudet att sprida barnpornografi, vilket för det absoluta flertalet sannolikt är en inskränkning som de ställer sig bakom. Vidare inskränks yttrandefriheten genom diverse lagar som gör det förbjudet att sprida vissa uppgifter.

Den nu föreslagna lagen tar sikte på att förstärka skyddet för den personliga integriteten. Detta ska åstadkommas genom att i brottsbalken införa en ny brottskategori vid namn olaga integritetsintrång. Detta medför ett straffansvar för den som sprider vissa typer av bilder eller andra uppgifter, i syfte att medföra mycket allvarlig skada för den bilden eller uppgiften rör. Utöver detta föreslås vissa utvidgningar av straffbestämmelserna om olaga hot och ofredande. Straffbestämmelserna om olaga hot, ofredande och förolämpning förtydligas och moderniseras.

Detta är enligt vår mening välkomna förändringar och ett steg i rätt riktning för att skydda människor mot intrång i den personliga integriteten. I praktiken innebär den nya lagen förbud mot att publicera vissa typer av kränkande bilder om syftet också har varit att kränka en person.

Tydligare krav på att myndigheter och dess företrädare ska vara öppna mot medier

För att granskningen av det offentliga ska fungera förutsätts att myndigheter och dess offentliga företrädare är öppna och transparenta gentemot såväl allmänheten som medier. Bestämmelser om tillgänglighet finns redan i förvaltningslagen, och det ligger enligt vår mening ett stort ansvar på dessa myndigheter att även svara gentemot medier, vilket bör ses som en naturlig del av uppdraget. Det åligger i första hand den enskilda myndighetschefen att denna del av uppdraget fungerar. Den slutenhet som vissa myndigheter tycks ha tillämpat som taktik när de under senare år varit föremål för granskning är naturligtvis helt oacceptabel. Det finns också exempel på när skattepengar gått till dyra pr-konsulter för att hantera mediernas frågor. Detta är inte acceptabelt. Myndigheter kan inte betraktas som vilka verksamheter som helst, utan bör ha långtgående krav på att vara öppna och tillmötesgående såväl mot allmänheten som för mediegranskning. Regeringen bör ges i uppdrag att förtydliga och säkerställa att deras myndigheter framdeles också förstår vikten av samt vidtar adekvata åtgärder för att vara öppna och transparenta, inklusive att ansvariga företrädare på myndigheten ska hålla sig tillgängliga inom ramen för sitt uppdrag.

Ofredande och olaga integritetsintrång ska även omfatta grundlagsskyddade medier

Massmedia brukar sägas utgöra den tredje statsmakten och skyddas också av våra grundlagar. I praktiken innebär detta bl.a. att medier omfattas av större yttrandefrihet än andra. Exempelvis omfattas inte medier i dag av reglerna rörande ofredande. I den nu aktuella propositionen står följande om brottet ofredande:

Den som fysiskt antastar någon annan eller utsätter någon annan för störande kontakter eller annat hänsynslöst agerande döms, om gärningen är ägnad att kränka den utsattes frid på ett kännbart sätt, för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år.

Gällande olaga integritetsintrång framgår bl.a. följande:

Den som gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida

- 1. bild på eller annan uppgift om någons sexualliv,*
- 2. bild på eller annan uppgift om någons hälsotillstånd,*
- 3. bild på eller annan uppgift om att någon utsatts för ett brott som innefattar ett angrepp mot person, frihet eller frid,*
- 4. bild på någon som befinner sig i en mycket utsatt situation, eller*
- 5. bild på någons helt eller delvis nakna kropp döms, om spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör, för olaga integritetsintrång till böter eller fängelse i högst två år.*

Det ska inte dömas till ansvar om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter var försvarlig.

Sverigedemokraterna ser ingen anledning till att medier ska ha rätt att få undantag från dessa bestämmelser, utan även de bör självklart omfattas. I praktiken handlar det om att offentliga personer, eller andra som medier granskar ska ha rätt att slippa riskera bli utsatta för ofredande eller kränkande behandling. Det kan exempelvis handla om ohederliga journalister som återkommande söker upp personer i deras privata hem, eller i andra privata sammanhang i syfte att överrumpla.

Denna rättighet har enligt vår mening ingenting med yttrandefrihet eller pressfrihet att göra och är snarare en motsats till seriös journalistik.

Alla och envar, inklusive offentliga personer äger enligt vår mening rätt till en privat sfär, där privatlivet åtnjuter ett starkt skydd. Även från journalister. Samtidigt är det en självklarhet att medier ska ha såväl rättigheter som reella möjligheter att granska politiker och offentliga företrädare. Inte minst mot bakgrund av ovanstående förslag om utökad tillgänglighet inom ramen för ämbetsutövningen så menar vi att dessa rättigheter på intet sätt behöver stå i motsats till varandra, och vår mening är därför att även medier bör vara förhindrade att ofreda eller utsätta någon för olaga integritetsintrång på ett sådant sätt som nu föreslås uttryckas i brottsbalken.

Lagarna är utformade så att det fortfarande finns stor rörelsefrihet för såväl medier som andra att exempelvis meddela sådant som i normala fallet omfattas av bestämmelsen.

Lättare att ställa medier till svars och få upprättelse

När en person i dag anser sig ha blivit utsatt för förtal eller annan otillbörlig behandling av medier är det i praktiken svårt att få upprättelse. Justitiekanslern (JK) är den myndighet under regeringen som bl.a. har tillsyn över myndigheter, reglerar skadeståndskrav mot staten och är åklagare i tryck- och yttrandefrihetsmål. En person som anser sig ha blivit utsatt för förtal får således vända sig till JK för att få hjälp. Justitiekanslern är ensam åklagare på tryck- och yttrandefrihetens område. Det innebär att det endast är Justitiekanslern som får besluta om att inleda förundersökning och

väcka allmänt åtal för tryck- och yttrandefrihetsbrott och andra straffbelagda överträdelser av tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). För vissa brott, t.ex. förtalsbrott och vissa brott mot tystnadsplikt, krävs att den som har utsatts för brottet själv anmäler saken, s.k. målsägandeanmälan. Det är dock inte särskilt vanligt att personer får upprättelse. Enligt JK:s årsredovisning för 2016 behandlades 274 ärenden som berörde tryck- och yttrandefrihet. Av dessa inleddes enbart tolv förundersökningar, och fem gick vidare till åtal. Fyra av dessa totalt fem åtal handlade om hets mot folkgrupp. Det är således inget långtgående antagande att personer som blivit omskrivna i grundlagsskyddade medier på ett kränkande och osjyst sätt sällan fått upprättelse.

Av samtliga ärenden som inkommit under året utgörs endast en liten del (3,3 procent) av tryck- och yttrandefrihet. Således utgör dessa typer av anmälningar en mycket liten del av JK:s samlade verksamhet.

Sverigedemokraterna är av uppfattningen att medier i grunden har ett ansvar att rapportera sakligt och opartiskt. Framför allt när det gäller den rena nyhetsrapporteringen. Ingen människa, oaktat position i samhället, ska behöva utstå att bli föremål för osjysta journalistiska metoder, vinklad journalistik eller kraftigt integritetskränkande behandling som vida överstiger vad som kan anses försvarligt. I praktisk mening kan det handla om återkommande hembesök från journalister, tillskrivna subjektiva epitet, kraftigt förvrängda citat eller direkta lögner.

Det finns i dag vissa inbyggda funktioner inom medierna vars syfte är att bidra till viss självsanering, exempelvis Pressombudsmannen (PO) och Journalistförbundets yrkesetiska nämnd (YEN). Utöver detta finns Granskningsnämnden som är en statlig myndighet.

Allmänhetens pressombudsman (PO) bedömer publicerade artiklar utifrån publicistreglerna i ”Spelregler för press och radio”. Granskningsnämnden granskar bl.a. tv-programmens krav på opartiskhet, och Journalistförbundets yrkesetiska nämnd granskar de enskilda journalisternas arbetsmetoder.

Trots att dessa instanser finns i syfte att försöka garantera en god journalistik är förtroendet för svenska medier långt ifrån så högt som det borde vara. Det bristande förtroendet kan sannolikt härledas till det som dessa instanser är satta att motverka, nämligen dålig journalistik, och en direkt ovilja från flera medieaktörer att skriva objektivt. I stället finns fler och fler exempel på när medier agerar agendasättande, osakligt och bedriver vinklad journalistik.

Vår mening är därför att regeringen bör utreda hur en bättre balans kan uppnås mellan mediernas grundlagsskyddade rättigheter och rättigheterna för de som blir föremål för mediernas granskning att slippa kränkande och osjyst behandling. Utredningen bör återkomma med konkreta förslag som innebär kraftiga förenklingar för den som önskar få sin sak prövad, utan att denna på något sätt ska riskera lida ekonomisk skada. Det måste också säkerställas att de som är tänkta att granska medier ska göra detta helt opartiskt. Helt avgörande är också att dessa åtnjuter såväl integritet som ett högt förtroende hos allmänheten.

Även begränsad spridning ska vara straffbart

I propositionen ställs krav på att spridning av integritetskänsliga bilder och annan uppgift endast ska anses brottslig om det spridits ”till fler än ett fåtal personer”. Sverigedemokraterna menar att även begränsad spridning kan orsaka stor skada för den enskilde, och om det enda syftet är att kränka någon så borde således spridningsrekvisitet omformuleras så att även begränsad spridning kan vara straffbart.

Jonas Millard (SD)

Fredrik Eriksson (SD)